

במסילה נעלה

עלון שבועי
לציבור
בני התורה
במגדל העמק

מאת

הרב יואל רועי משדי שליט"א
מח"ס "במסילה נעלה" ור"מ בישיבת "נזר התורה"

המסר הנפלא מט"ו בשבט: העמל וההתמדה - היא התוצאה

א יום ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות, (לענין מצוות התלויות בארץ, מעשרות, ערלה ונטע רבעי). והנה יום זה לא נקבע בזמן הפריחה, או בזמן הקטיפה, אלא דוקא בזמן שהעץ ערום וחיוור, ואפילו ניצני פריחה אינם נראים בו.

והטעם בזה מבואר בגמ' ראש השנה (יד ע"א) וברש"י שם, הואיל שכבר עבר רוב ימות הגשמים, ועלה השרף באילנות, ונמצאו הפירות חונטין מעתה. ע"כ. כלומר, כיון שבזמן זה השרף נמצא בעץ, וכעת הינו ראוי להוציא את פירותיו, הוא הזמן הראוי לקבוע בו שמכאן ואילך מתחילה תקופה חדשה.

לא זמן הפריחה הוא העיקר, גם לא עת הקטיפה, אלא הזמן ש"עלה השרף באילנות" - הוא הקובע.

השאיפות והכוחות הטמונים בך מכח העמל וההתמדה - זה העיקר

הגם שעדיין לא נראים תוצאות "מרשימות"

ודבר זה הינו רמז גדול לענינינו, שהנה כבר עברו כמה חודשים מחודשי החורף, ושמא תתגנב מחשבת פיגול אל לבו של מאן דהוא, באומרו בלבו: "הנני כמו אותו העץ שבחוץ, שאין ניכרים בו הפירות כלל, כן גם אני, למדתי זמן רב, ועדיין אינני רואה את הפירות...".

על כן בא ט"ו בשבט ומלמדינו, ראו נא ראו, אל לכם להביט אל התוצאות הנראות כלפי חוץ, כי הנה ט"ו בשבט אינו נקבע לפי הפריחה או לפי זמן הקטיפה, אלא רק לפי הזמן ש"עלה השרף באילנות, ונמצאו הפירות חונטין מעתה". כלומר, דוקא הזמן בו העץ טעון באנרגיות חדשות ובכוחות פנימיים (אשר כל מה שדרוש מעתה, הוא להוציאם מהכח אל הפועל) - אף שמבחוץ נראה חיוור ועלוב, ללא שום פירות - הוא המודד והקובע ל"ראש השנה לאילנות".

ועל כן, גם האדם המשול לאילן, כדכתיב בפרשת שופטים "כי האדם עץ השדה" (שמות כ יט), אין לו להתיימש גם אם עדיין אינו רואה כל מיני תוצאות מסוימות שציפה וייחל להשיגם, אלא העיקר הוא מה יש בפנימיותך, מה הם כוחותיך, מה נצלת ומה אצרת אצלך עד עתה.

הכוחות הטמונים בך, השאיפות, העמל וההתמדה - זה העיקר, הגם שעדיין אינך רואה תוצאות מלבבלבות ומרשימות הנראות לעין כל. ועל כן, גם אם אולי לא השלמת את ההספק שהקצבת לעצמך, גם אם לא עלה בידך לחדש איזה חידוש מיוחד ולהעלותו עלי גליון, מכל מקום, אל לך להתיימש, שהעיקר הוא ההתמדה בתורה, והקב"ה אינו סופר דפים אלא שעות. ועצם הדבר שהינך שוקד על תלמודך, זה עצמו הצלחה גדולה עד למאד, וזה עצמו הפירות המשובחים שהינם מנת חלקך.

כל דף גמרא הוא 'הצלחה' ולא דוקא חידושים מיוחדים

ב ונרחיב בזה מעט ע"פ דברי מרן בעל הקהילות יעקב בספרו 'חיי עולם' (פרק יא), וז"ל: רבים מהתלמידים חושבים, שעיקר ההצלחה בלימוד היא כשיכול לחדש "חידושי תורה", אם להמציא קושיה ממקום למקום, או לתרץ איזו קושיה שהאחרונים זצ"ל נשאלו בצריך עיון. וכשאין זה עולה בידו, חושב עצמו לבלתי מצליח, ולבו עליו כואב. ובאמת זו טעות, כי לחדש חידוש או סברה ישרה, אינו אלא סעיף אחד מכישרון הלימוד, ועיקר הצלחה בתורה היא הבנת הסוגיה היטב, לכל פרטיה וטעמיה. זה נקרא תלמיד חכם מופלג וראוי לעלות לגאון ולתפארת... וכתב בספר שאילות (הם דברים שקיבל הגאון בעל ברכת ראש ממרן הגר"ח מואלוז'ין) סימן עד, וז"ל: חידושי תורה נקרא כל מה שלומד יותר ומתבררים הדברים ומתחווירים אצלו, כי כל זמן שממשמש בהם מוצא בהם טעם (כדאיתא בעירובין ג' ע"ב), וכשחוזר יותר, נתבארו טעמים ופירושים, וזה אצלו חידושים. עכ"ל.

והוסיף שם (פרק יב) עוד וז"ל: ובאמת כל תלמיד כפי מה שלמד, הרבה הצליח, כל דף גמרא שלמד וידע, הוא קנין והצלחה בדברי תורה. כל תוספות שהבין, הוא קנין והצלחה, וכן הצליח לפתח את כשרונו להבין סוגיה בעיון ובסברה ישרה, ואם יתמיד בלימודו יתקיים בו 'וקובץ על יד ירבה', וסו"ס תהיה תורתו מכרזת עליו, וכסאו יהיה נכון. וידוע כמה ת"ח אשר בהיותם בישיבה בבחורותם, נחשבו אז בעיני החברים כבלתי מצליחים וכבעלי כשרון נמוך וכו', ולבסוף כשגדלו נתברר שיש להם ידיעה יסודית ברוב הש"ס וכו'. (וציין שכ"כ המאירי במשלי יג יא). עיי"ש עוד בזה. (וע"ע בספר עלי שור ח"א עמ' לז).

וזה מה שט"ו בשבט בא ומלמדינו - 'הצלחה' איננה רק כאשר הושגה המטרה שקיוה ושאף אליה, ונראית לעין כל, אלא כל מילה של תורה היא הצלחה שאין ערוך אליה, ואת צנועים חכמה (משלי יא ב).

'אנו עמלים' ומקבלים שכר

על העמל ולא על התוצאות

ג ויתירה מזו, אפילו אם עמל רבות ולא עלה בידו להבין כדבעי, ואף אם שגה בהבנת הדברים, מ"מ שכר גדול בידו, וכפי שביאר רבינו החפץ חיים זצ"ל בביאור תפלת ר' נחונייה בן הקנה בברכות (כח ב), "אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר", וקשה, וכי הפועלים עמלים ואינם מקבלים שכר, הלא החייט מקבל שכר עמלו על בגדו אשר תפר, וכן הנגר מקבל שכר על הארון אשר בנה. וגם הם מקבלים שכר עכ"פ בעוה"ז.

וביאר, ששאר בעלי המלאכה כחייט ונגר, הינם מקבלים שכר על התוצאה - הבגד, הארון. אבל אם החייט יתפור בגד ולבסוף יתברר שטעה בתפירה שלא כפי ההזמנה, או שהנגר בנה ארון, שלא לפי המידה, או יצא עקום וכדו', או שבהכאה אחרונה אשר בא לסיים בה את מלאכתו, שבר את הארון, וצריך להתחיל מחדש לבנות ארון אחר, אזי כל עמלם לריק, ולא יקבלו כלום עבור יגיעתם העצומה. אבל אנו "עמלים" ומקבלים שכר על העמל, בלי קשר לתוצאות הלימוד. שכל שעמל בלימודו ונתייגע בו, ולבסוף הוברר לו שכל אשר אמר והעלה בסוגיה זו ובענין זה אינם מכוונים לאמת, וממילא צריך לפרוך ולסתור את כל אשר בנה, אף על פי כן שכרו איתו ופעולתו לפניו, ואין אומרים כיון שהכל נסתר לא יקבל שכר לימוד תורה ע"ז, דכיון שסו"ס נתייגע לפי ערכו בלימודו זה, שכרו במקומו עומד, שזהו עיקר תכלית לימוד התורה להתייגע ולעמול בהבנתה.

וזהו הביאור "הם עמלים ואינם מקבלים שכר", היינו אינם מקבלים שכר על העמל, רק על התוצאה. אך אנו עמלים ומקבלים שכר גם על העמל, ואף אם טעה בלימודו. (חפץ חיים עה"ת, בחוקותי).

[ועי' בהקדמת מרן הגר"ח מוולאזין לספרא דצניעותא שכתב על אדונינו הגר"א, שלא הראה את נפשו טוב, רק בעמלו אשר עמל בחכמה ובדעת ובכשרון, ואף כי רצו למסור לו מן השמים בלא שום עמל ויגיעת בשר רזין וסתרין עליוני עליוני, לא הסכים הוא ז"ל לזה, ואמר איני רוצה שתהיה השגתי בתורתו יתברך שמו על ידי שום אמצעי כלל וכלל, רק עיני נשואות לו יתברך שמו. מה שרוצה לגלות לי וליתן חלקי בתורתו יתברך שמו, בעמלי אשר עמלתי בכל כוחי, הוא יתברך שמו יתן לי חכמה מפיו דעת ותבונה, שיתן לי לב מבין וכליותי ייעשו כשתי מעיינות ואדע כי מצאתי חן בעיניו וכו', והעיקר מה שהאדם משיג בזה העולם על ידי עמל ויגיעה, ע"ש. ובס' משנת יעקב על הרמב"ם (פ"ג מתלמוד תורה הי"ב) כתב, דמבואר ע"פ דברי הגר"א הללו, חידוש גדול בהלכה זו של עמל התורה, שלא רק שא"א להשיג התורה בלא עמל, אלא אפילו אם יוכל להשיגה בלי עמל וכגון ע"י מלאך וכדו', אין זה אותה השגה שמשגיגים ע"י עמל התורה שהאדם עמל בה בכל כוחו. וע"ע בתשובות והנהגות ח"א סימן תקמג, ששמע מהגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל שפירש מאמר חז"ל, בפ"ק דב"ב, עליונים למטה ותחתונים למעלה. שכאן בעוה"ז אין מתחשבים ביגיעה אלא בכשרונות שהוא בקי או למדן, אבל לעתיד מעטרים בשכר מיוחד עבור יגיעה, וזהו עליונים כאן יהיו בעתיד למטה, שלא יגעו מספיק, ותחתונים שחסר להם כאן כשרונות אבל למדו ביגיעה יהיו עליונים למעלה. שהעיקר הוא העמל].

והנה באופן שטעה בלימודו, וחידושו שהעלה על גבי הכתב מושלכים לגניזה... הרי זה כמו העצים בזמן החורף, שהעלים מושלכים על הארץ, והתוצאות אינם נראות מלבבות, ואולם, כאמור כל זה רק כלפי חוץ, אך בפנים העץ מלא וטעון בכוחות, כן בתורה, העיקר הוא העמל, שאינו הולך לאיבוד כלל, ובנוסף לשכרו המובטח לו על עצם העמל בלי להתייחס לתוצאות, זאת ועוד, מבואר בסנהדרין (צט ע"ב), "נפש עמל עמלה לו" (משלי טז כו) - הוא עמל במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר. וביאר רש"י, מפני שעמל בתורה תורה עומלת לו. שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה (וסתריה. רש"י) וכו'. ע"כ. "הוא עמל כאן" בלי קשר לתוצאות, והתורה עומלת לו וכו'. [וידועים דברי הגמ' בגיטין (מג ע"א), אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן].

מזלו של שבט הוא דלי שהמים טמונים בתוכו ואינם נראים

ד ויש להוסיף בזה, דהנה איתא בחז"ל, שמזלו של חודש שבט הוא דלי, ולהאמור, הרי זה בבחינת דלי שאמנם המים מכונסים בתוכו, אך יש בכוחם להשקות ולהצמיח. כן ברוחניות יש להביט על הכוחות הטמונים, אשר בהוצאתם מן הכח אל הפועל יזכה להוציא פירות טובים כשאיפתו.

וכאשר ינצל את כוחותיו הטמונים בו, אזי יהיה בחינת דלי - מלשון הגבהה ורוממות, כדכתיב ארוממך ה' כי דליתני (תהלים ל), ופירושו הגבהת אותי, וכן בלשון המשנה (סוכה יא ע"א) הדלה עליה את הגפן, וכהנה רבות.

ובעיקר יזכה למה שכתוב "יזל מים מדליו" (במדבר כד ז), ופירש האור החיים הק', שהכונה בזה על פי דבריהם (שמו"ר פ' כח), שכל איש ישראל קבל מסיני חלק בתורה, ולזה רמז מורשה, ודרשו בפסחים (מט ע"ב), אל תקרי מורשה אלא מאורשה, ואמר כאן כי כל מה שמחדשים בתורה הוא מדליו ממה שדלה דלה משה, שהכל רמוז בתורה שבכתב. ע"כ. ולדברינו לעיל הדברים נפלאים מאד, שיזכה להוציא מן הכח אל הפועל חידושי תורה.

!!!אנא

העתירו רחמי שמים לרפואתו השלימה של אחי

הגאון הגדול **הרב יוסף תומר בן יפה** שליט"א

אב בית דין 'מדרש הוראה' וראש כולל 'אמרי בינה'
ומח"ס 'יוסף טוהר' 'יוסף תואר' 'לבוש יוסף' ועוד

שנפצע בתאונת דרכים לפני כמה שבועות וזקוק לרחמי שמים
(וידועים דברי הגמ' בברכות (יב ע"ב) - אם ת"ח הוא צריך שיחלה
עצמו עליו...)

תזכו למצוות

לפרטים, ולקבלת העלון, ניתן לפנות

לרב יחזקאל כהן שור שליט"א

בדוא"ל jzh3272@gmail.com